

BERGEN KOMMUNE v/ansvarleg for
biogassanlegget
Postboks 7700
5020 BERGEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Astrid Holte, 5557 2319

Endring av tillatelse etter forurensningsloven for Bergen biogass i Rådalen i Bergen kommune

Fylkesmannen har endret kravene til lukt i tillatelsen til Bergen biogass i Rådalen. Nye luktkrav er fastsatt for å få kontroll på luktutslippene i området.

Alle anlegg som kan være kilde til lukt i Rådalen har fått tilsvarende krav.

Vi viser vårt varsel i brev 5. mai 2020 om nye krav til lukt til virksomheter i Rådalen.

Fylkesmannen har endret tillatelsen til biogassanlegget i Rådalen av 1. oktober 2012 med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd punkt 1.

Følgende vilkår i tillatelsen er endret:

- I punkt 5.2 er det er fastsatt maksimal luktgrense hos naboer
- I punkt 5.2 til 5.4 er det er satt krav til luktrisikovurdering, forebyggende tiltak, driftsplan, lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering
- I punkt 12.4 det er satt nye krav til rapportering om luktklager, tiltak for å begrense lukt og samordning

Tidligere vilkår om lukt i tillatelsen punkt 5.1 utgår. I punkt 12.4 utgår det generelle kravet om rapportering om lukt.

Endret tillatelse følger vedlagt.

Tillatelse med endringer vil bli offentliggjort på www.norskeutslipp.no og www.fylkesmannen.no/vestland.

Bakgrunn

Sommeren 2019 klaget flere naboer av Rådalen miljøpark på lukt. Fylkesmannen sendte klagen til virksomhetene i området som kunne være kilde til lukt og opplyste at vi så alvorlig på situasjonen. Vi fikk ikke informasjon fra virksomhetene om at luktkilden var funnet.

Høsten 2019 gjennomførte vi tilsyn hos tre virksomheter i området, der lukt var tema, og i februar gjennomførte vi møte med bedriftene om lukt. 5. mai 2020 fattet vi vedtak om felles luktundersøkelse, med frist for rapportering 1. oktober 2020. Vi varslet samtidig nye, like krav til lukt for alle virksomheten i området.

Sommeren har det vært en rekke klager på lukt i området. Klagen er i hovedsak rettet til vaktentralen i Bergen kommune, som har videreformidlet dem til øvrige virksomheter. Fylkesmannen har registrert at det til sammen har vært 67 klager på lukt fra 22 ulike personer i perioden 6. juni til 25. august 2020.

Fylkesmannen gjennomførte en felles befarings ved virksomhetene 17. juni 2020. Befaringen viste at det var flere kilder til lukt. Vi informerte om at vi så alvorlig på saken, og ba alle ansvarlige prioritere arbeidet med å gjøre nødvendige tiltak slik at virksomhetene ikke fører til uakseptabel lukt for naboene.

Saksbehandling

Virksomheten er varslet om endringene med brev 5. mai 2020. Frist for å sende kommentar til varselet ble satt til 31. mai 2020, og senere utvidet til 15. juni 2020. Bymiljøetaten i Bergen kommune som er ansvarlig for deponiet og har fått varsel om tilsvarende krav, har kommentert at det er utfordrende å ta stilling de nye kravene nå, fordi det ikke har vært utført målinger eller spredningsberegning av lukt ved deponiet tidligere. De mener at pålagt felles luktundersøkelse vil kunne gi svar på om deponiet bidrar til luktproblemer i området, og gi et bedre grunnlag for deres vurdering av nye krav til lukt. Vi har ikke mottatt andre merknader til varsel om nye luktkrav.

Fylkesmannens vurdering

Begrunnelsen for at vi har fastsett nye og like luktkrav for alle virksomhetene er de økte luktproblemer i Rådalen. Naboer har klaget gjentatte ganger på lukt til både Fylkesmannen, Bergen kommune og noen av virksomhetene. Det har vært vanskelig å finne luktkilden, en befarings i juni viste at det da var flere kilder til lukt.

I Rådalen er det mange virksomheter som kan være kilde til lukt, og krav til lukt har vært regulert forskjellig for de ulike virksomhetene. Årsaken er at vilkårene er fastsatt på ulike tidspunkt og før Miljødirektoratet laget egen veileder om lukt. Ingen av virksomhetene har hatt krav med fastsatt luktgrense.

For å få kontroll på luktutslippene er det nødvendig med systematisk arbeid over tid, og de nye vilkårene vil sette de nødvendige rammene for et slikt systematisk arbeid. Fastsetting av en luktgrense vil gjøre det mulig å måle om kravene blir overholdt.

Vi mener det er hensiktsmessig at alle virksomhetene som kan føre til lukt og som ligger i samme område har like krav til lukt. Dette vil gjøre samordning mellom virksomhetene enklere, det vil være lettere å forholde seg til for berørte naboer og legge til rette for lik oppfølging fra myndighetene mot virksomhetene.

Vi vurderer at byrdene de nye vilkårene påfører virksomhetene er relativt små sammenliknet med kravene de allerede har, og de generelle reglene i forurensningsloven og internkontrollforskriften.

Biogassanlegget har fra før hatt omfattende luktkrav. Virksomheten vil nå få like krav som øvrige anlegg i miljøparken. Det omfatter fastsatt luktgrense og krav til systematisk arbeid gjennom luktrisikovurdering, forebyggende tiltak, driftsplan, lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering for å redusere luktulempene. Videre er det satt krav til årlig rapportering til Fylkesmannen om luktklager, tiltak for å begrense lukt og samordning.

Kravene er satt med utgangspunkt i krav Miljødirektoratet og fylkesmennene setter til industrivirksomheter som fører til lukt i Norge. Luktgrensen er satt som en immisjonsgrense. Immisjonsgrensen i tillatelsen er satt til 1 ouE/m^3 angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktil. En immisjonsgrense vil si luktbelastning hos omkringliggende naboer. Immisjonsgrensen er gitt som konsentrasjon av luktemner per kubikkmeter luft (ouE/m^3), og hvor hyppig luktutslippet kan opptre. Begrepet 99 prosent timefraktil betyr at i 99 prosent av timene i en måned skal immisjonskravet overholdes, men det er rom for at immisjonen kan være sterkere i 1 prosent av timene i en måned. Det betyr at det kan forekomme luktutslipp i konsentrasjoner som er over immisjonsgrensen 7 timer per måned.

Lukt fra virksomhetene i miljøparken vil i mange tilfelle ha en samlet, negativ påvirkning for naboene rundt. Vi har satt krav om at virksomhetene må ha oppdatert risikovurdering som viser behov for samordning av internkontrollen når det gjelder lukt, og hvem som har ansvar for samordningen. Av internkontrollforskriften § 6 går det frem at når flere virksomheter gjør arbeid på samme arbeidsplass, skal de, når det er nødvendig, skriftlig avtale hvem som skal ha ansvar for å samordne internkontrollen for deres felles aktivitet eller område. I en juridisk vurdering av kravet til samordning skriver Miljødirektoratet følgende: I lys av internkontrollforskriften § 5 og formålet med interkontrollregelverket, må kravet om samordning derfor også gjelde der hvor flere virksomheter utfører arbeid på samme område, når risikovurderingen tilsier at virksomhetene kan påvirke hverandre eller ha en samlet, negativ påvirkning på området rundt virksomhetene.

De nye kravene gjelder fra dags dato og inntil videre. Fylkesmannen vil på bakgrunn av pålagt luktundersøkelse med frist 1. oktober 2020 vurdere om det er behov for å endre kravene.

Rett til å klage

Partene som er involvert i saken og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket til Miljødirektoratet. Klagen skal sendes til Fylkesmannen innen tre uker fra dere har fått dette brevet. En eventuell klage skal være grunnlagt. Send klagen til Fylkesmannen i Vestland innen tre uker.

Varsel om saksbehandlingsgebyr

Fylkesmannen tar gebyr for arbeidet med tillatelser. På bakgrunn av medgått tid til saksbehandling, vurderer vi at saken er plassert i gebyrsats 7, jf. forurensningsforskriften § 39-4. Gebyret vil da være 16 600 kroner. Ev. merknader til varsel kan sendes til Fylkesmannen innen en uke.

Med hilsen

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Sissel Storebø
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Endret tillatelse for biogassanlegget i Rådalen i Bergen kommune

Kopi til:

FANA STEIN & GJENVINNING NETT AS	Fanavegen 221	5239	RÅDAL
Naboer gruppe 1 som har klaget på lukt i Rådalen			
Naboer gruppe 4 som har klaget på lukt i Rådalen			
Råtræet huseierlag v/Kjersti Marie Grinde	Råvarden 125	5239	Rådal
RAGN SELLS AS	Postboks 453	1471	LØRENSKOG
BERGEN KOMMUNE v/ansvarlig for deponiet i Rådal	Postboks 7700	5020	BERGEN
BIR AVFALLESENERGI AS	Postboks 6004	5892	BERGEN
Naboer gruppe 5 som har klaget på lukt i Rådalen			
BERGEN KOMMUNE BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA, MILJØ OG BYUTVIKLING	Postboks 7700	5020	BERGEN
BERGEN KOMMUNE v/Miljørettet helsevern	Postboks 7700	5020	BERGEN
NCC INDUSTRY AS	Postboks 93 Sentrum	0101	OSLO
BERGEN KOMMUNE v/Bergen brannvesen	Postboks 7700	5020	BERGEN
Naboer gruppe 2 som har klaget på lukt i Rådalen			
Naboer gruppe 3 som har klaget på lukt i Rådalen			

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for biogassanlegg i Rådalen i Bergen kommune

Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 jf. §§ 16 og 29 og endret med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd punkt 1. Tillatelsen med senere endringer er gitt på grunnlag av opplysninger som fremkom i søknad og under saksbehandlingen. Vilkårene framgår på side 5 til og med side 17. Dette tillatelsesdokumentet er ajourført per 26.08.2020 og erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Ved endringer som kan ha noe å si for miljøet, skal kommunen søke om dette, selv om utslippene ligger innenfor de fastsatte grensene.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år, skal kommunen sende en redegjørelse om omfanget i virksomheten. Fylkesmannen vil da vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Bedrift	Bergen kommune, Vann- og avløpsetaten
Beliggenhet/gateadresse	Postboks 7700, 5020 Bergen
Postadresse	Rådalen, Ytrebygda
Kommune og fylke	Bergen, Vestland
Org. nummer (bedrift)	964 338 531
Lokalisering av anlegg	UTM sone 33, øst: 296471, nord: 6688567
Gårds- og bruksnummer	gnr 119 og bnr 576 og 178
NACE-kode og bransje	38.210 Behandling og disponering av ikke-farlig avfall
Kategori for virksomheten ¹	5.(c), 5.3(b)(i)

Fylkesmannen sine referanser

Tillatelsesnummer:	Anleggsnummer:	Ephortenummer:
2012.200.T	4601.0581.01	2019/3766

Tillatelse gitt første gang: 01.10.2012	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret: 28.08.2020
Kjell Kvingedal miljødirektør		Sissel Storebø seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

¹ Jf. forskrift om begrensning av forurensning av 06.01.2004 nr. 931 (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse
1	28.08.2020	Side 1 til 4	Oppdatert hjemmel, bedriftsdata mm. på førstesiden, lagt til innholdsliste
1	28.08.2020	5.1 til 5.4	Nye krav til lukt
1	28.08.2020	12.2	Oppdatert fra Klif til Miljødirektoratet
1	28.08.2020	12.4	Nye rapporteringskrav for lukt, oppdatert fra Klif til Miljødirektoratet

Innholdsliste

1	Rammer, produksjonsforhold og utslippsforhold	5
2	Generelle vilkår.....	5
2.1	Utslippsbegrensninger.....	5
2.2	Plikt til å overholde grenseverdier	6
2.3	Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	6
2.4	Plikt til forebyggende vedlikehold	6
2.5	Tiltak ved økt fare for forurensning	6
2.6	Internkontroll	6
3	Produksjonsforhold.....	7
3.1	Krav til biogassanlegget.....	7
3.2	Registrering og kontroll ved mottak.....	7
3.3	Driftsbetingelser og håndtering	7
3.4	Alternativ avfallsdisponering	7
3.5	Handtering av sluttprodukt.....	8
3.6	Handtering av biogass	8
4	4. Utslipp til vann.....	8
4.1	Utslippsbegrensninger.....	8
4.2	Utslippssted	8
4.3	Utslippsreducerende tiltak.....	8
4.4	Overløp	8
4.5	Overflatevann	9
5	Utslipp til luft	9
5.1	Luktbegrensning.....	9
5.2	Luktrisikovurdering	9
5.3	Forebyggende tiltak og driftsplan	9
5.4	Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klagerregistrering.....	9
6	Grunnforurensning.....	10
7	Kjemikalier	10
8	Støy.....	10
9	Energi	11
9.1	Energistyringssystem	11
9.2	Spesifikt energiforbruk	11

10	Avfall	11
10.1	Generelle krav.....	11
10.2	Biorest.....	12
10.3	Håndtering av farlig avfall	12
11	Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning	12
11.1	Miljørisikoanalyse.....	12
11.2	Forebyggende tiltak	13
11.3	Etablering av beredskap.....	13
11.4	Varsling av akutt forurensning	13
12	Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen	13
12.1	Utslippskontroll	13
12.2	Måleprogram	13
12.3	Faklet gass.....	14
12.4	Rapportering til Fylkesmannen	14
13	Frister	14
14	Utskifting av utstyr	15
15	Eierskifte	15
16	Nedleggelse	15
17	Tilsyn	16
VEDLEGG 1		16
	Liste over prioriterte miljøgifter, jf punkt 2.1.....	16

1 Rammer, produksjonsforhold og utslippsforhold

Tillatelsen gjelder forurensning fra mottak og behandling av biologisk nedbrytbart materiale, inkludert slam fra avløpsrensning, for produksjon av biogass i Rådalen. Det tillates behandling av inntil 70 000 tonn pr. år biologisk nedbrytbart materiale, fra husholdning og næring, som ikke inneholder farlig stoffer.

Byggesteg 1 omfatter mottak og behandling av total mengde på 50 000 tonn/år (25 % TS), tilsvarende 12 500 tonn TS/år av følgende;

- Avløpsslam og septikslam
- Storkjøkkenavfall og næringsavfall
- Frityrolje, fett og glykol
- Avfall fra fiskeslakteri

Som næringsavfall menes både matavfall og anna type materiale innenfor kategori 3 i kapittel II i *Forskrift om animalske biprodukter* som ikke er beregnet på konsum.

Byggesteg 2 omfatter mottak og behandling av total mengde på 20 000 tonn/år matavfall fra husholdninger.

Anlegget skal stabilisere og hygienisere biologisk nedbrytbart materiale, inkludert avløpsslam. Av sluttproduktene blir det dannet biogass (metangass) og biorest. Bioresten skal nyttes som gjødsel eller jordforbedringsmiddel.

Tillatelsen gjelder også anlegg for energiproduksjon av 22,8 GWh.

Ved vesentlige endringer skal kommunen søke om endring av tillatelsen, selv om utslippene ligger innenfor de fastsatte grensene.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponentene man regner med har mest å si for miljøet, er regulerte gjennom spesifikke vilkår i tillatelsen. Tillatelsen gjelder også utslipp som ikke er regulert i tillatelsen, så langt opplysninger om slike utslipp var lagt frem i forbindelse med saksbehandlingen eller må regnes å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble gjort. Dette gjelder ikke utslipp av prioriterte stoff oppført i vedlegg 1. For virksomheter som benytter slike stoffer som innsatsstoffer eller de dannes under produksjonen, er utslipp av stoffene bare omfattet av tillatelsen dersom dette fremgår uttrykkelig av vilkårene i tillatelsen, eller utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike så mye fra det som følger av normal drift at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra anlegget, også utslipp til luft og vann, støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om en holder utslippene innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere utslippene, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten gjelder også utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom vilkårene.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal en eventuell reduksjon av produksjonsnivået medføre til en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha noe å si for utslippene. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumenterte, jf. internkontrollforskriften § 5 punkt 7².

2.5 Tiltak ved økt fare for forurensning

Dersom unormale driftsforhold eller andre grunner fører til fare for økt forurensning, plikter kommunen å sette i verk tiltak for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, og også om det er nødvendig, redusere eller innstille driften.

Kommunen skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få noe å si for forurensning. Akutt forurensning skal varsles i samsvar med pkt 10.4.

2.6 Internkontroll

Internkontrollen skal sikre og dokumentere at kommunen følger opp kravene i denne tillatelsen og i forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Kommunen plikter alltid å ha oversikt over alle aktiviteter som kan føre til forurensning og kunne gjøre greie for risikoforholdene.

Kommunen skal utarbeide nødvendige prosedyrer og rutiner for drift, vedlikehold og kontroll av anlegget. Det skal også utarbeides prosedyrer som sikrer nødvendig opplæring av personale.

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 6.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskrifta)

3 Produksjonsforhold

3.1 Krav til biogassanlegget

All handtering av avfall/råstoff skal skje innendørs eller i lukkede tanker. Anlegget, mottaksanlegg og anlegg for håndtering av biorest, skal være ventilert med undertrykk. Alle rom skal være etablert med fast dekke. Det skal være tilgjengelig utstyr for renhold av utstyr og kjøretøyer.

Mottaksanlegget omfatter mottakshall med 4 separate mottak; 2 for avvannet slam fra renseanleggene, ett for forbehandlet storkjøkkenavfall og ett for flytende avfall. Avvannet råslam og forbehandlet avfall mottas i bunkere, mens flyende pumpbart avfall mottas i lagertanker. Anlegget for håndtering av biorest omfatter bufferlager for flytende biorest, utstyr for avvanning av biorest, samt lager for avvannet (fast) biorest.

Mottakshallen skal være utstyrt med porter som fungerer etter sluseprinsippet, dvs. at det skal være dobbelt sett med porter, der bare en dør åpnes om gangen.

Anlegget skal ha utstyr som effektivt kan skille ut fremmedlegemer i forbehandlingen. Bufferkapasiteten på avfallsbunker, lagertanker for pumpbart/flytende avfall skal være tilstrekkelig dimensjonert.

3.2 Registrering og kontroll ved mottak

Alt avfallet skal registreres med hensyn til type råstoff, leverandør og eventuell risiko ved blanding, veies og loggføres ved mottak. Anlegget skal utarbeide egne rutiner for dette.

Det skal gjennomføres mottakskontroll av råstoffet inn til anlegget i form av stikkprøvekontroller. Kontrollen skal være representativ for total avfallsmengde.

Mottaket skal være bemannet i den tiden det leveres råstoff transportert med container til anlegget. Septikslam og glykol i tankbil kan leveres utenom bemanningstiden.

3.3 Driftsbetingelser og håndtering

Transport av biologisk nedbrytbart materiale og slam til biogassanlegget skal skje på en slik måte at nærmiljøet i minst mulig grad blir påvirket. Avfallet skal transporteres og leveres til biogassanlegget i tankbiler eller i lukkede containere som ikke slipper ut vann, luft og avfall. Tilgrisende biler skal spyles før avreise.

3.4 Alternativ avfallsdisponering

Driftsansvarlig skal sørge for at det utarbeides en plan for alternativ disponering av avfall ved planlagt og ikke planlagt driftsstans. Planen skal også omfatte alternativ disponering av biorest dersom bruk som planlagt, ikke er mulig.

3.5 Handtering av sluttprodukt

Fast og flytende biorest som produseres ved anlegget skal håndteres i samsvar med gjødselvereforskriften³, eventuelt biproduktforskriften⁴. Mattilsynet er myndighet for disse forskriftene.

Det er ikke tillatt med utendørs lagring av biorest eller mellom- og sluttprodukter fra behandlingen. Langtidslagring av biorest i Rådalen tillates ikke. Bioresten skal transporteres kontinuerlig til videre bruk uten unødig opphold.

Plan for handtering av bioresten etter utråtning og avvanning skal foreligge før anleggsstart. Den skal også omfatte lagringsbehov, tid og mengde, for biorest.

3.6 Handtering av biogass

Metangass som produseres i anlegget skal, så langt det er mulig, oppgraderes til bruk som drivstoff. Unntaksvis kan overskuddet fakles av. Avfakling skal skje ved en forbrenningstemperatur og oppholdstid, som er mest optimal for å unngå forurensning.

4 4. Utslipp til vann

4.1 Utslippsbegrensninger

Biogassanlegget skal utformes, bygges og drives slik at utslippskonsentrasjonene i avløpsvann fra kommunale renseanlegg ikke overskrider grenseverdiene som er gitt til Bergen kommune i utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann.

4.2 Utslippssted

Kommunen skal føre rejekt-, spyle- og sanitærvløpsvannet inn på offentlig avløpsnett som leder til Flesland renseanlegg og med utslipp til Raunefjorden.

³ Forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav

⁴ Forskrift om animalsk biprodukter som ikke kan beregnet på konsum

4.3 Utslippsreducerende tiltak

Avløpsvann som inneholder olje fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeavskiller eller tilsvarende renseinnretning.

4.4 Overløp

Avlastning via overløp av urensa avløpsvann tillates ikke.

4.5 Overflatevann

Avrenning av overflatevann fra kommunens utearealer skal håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet.

5 Utslipp til luft

5.1 Luktbegrensning

Luktimisjon ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overstige $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$, angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

Fylkesmannen vil vurdere behov for å endre denne luktgrensen på bakgrunn av rapporten fra pålagt luktundersøkelse.

5.2 Luktrisikovurdering

Det skal gjennomføres en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i *Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

5.3 Forebyggende tiltak og driftsplan

På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal virksomheten iverksette luktrisikoreducerende tiltak. Virksomheten skal ha en driftsplan som sikrer at luktulempen ved virksomheten begrenses. Planen skal være i tråd med anbefalingene gitt i vedlegg 4 i *Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal driftsplanen oppdateres.

Virksomheten skal daglig føre en driftslogg, slik at det kan dokumenteres at driftsplanen er fulgt.

5.4 Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klagerregistrering

Virksomheten skal ha en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veileder *TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*.

Virksomheten skal informere Fylkesmannen og naboer når det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktblastning. Det samme gjelder dersom svikt i utstyr el.l. kan medføre økte luktplager.

Virksomheten skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til Fylkesmannen.

6 Grunnforurensning

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke skjer utslipp til grunnen som kan føre til nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Kommunen plikter hele tida å ha oversikt over mulig forurenset grunn som finnes på bedriftsområdet. Det samme gjelder faren for spredning, og om det er behov for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å regne med at det vil være nødvendig med undersøkelser eller andre tiltak, skal Fylkesmannen varsles om dette.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurenset sediment, må ha tillatelse etter forurensningsloven, ev. godkjenning fra kommunen⁵/Fylkesmannen.

7 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal kommunen dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

⁵ Jf. kapittel 2 i forurensningsforskriften om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeid.

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for biogassanlegg i Rådalen i Bergen kommune

Kommunen skal ha et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. ⁶

⁶ Jf. produktkontrollloven § 3a

8 Støy

Utendørs støy fra virksomheten ved boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden, skal ikke overskride disse grensene:

Hverdager	Lørdager	Søn- og helligdager	Kveld (kl. 19-23) hverdager	Natt (kl. 23-07) alle døgn	Natt (kl. 23-07) alle døgn
55 Lden	50 Lden	45 Lden	50 Levening	45 Lnight	60 LAFmax

Lden er A-veiet ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld.

Levening er A-veiet ekvivalent støynivå for kveldsperioden 19-23.

Lnight er A-veiet ekvivalent støynivå for nattperioden 23-07.

LAFmax er A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene innenfor perioden, målt/beregnet med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Kommunen skal holde seg innenfor alle støygrenser alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære virksomheten til kommunen, medregnet intern transport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkt. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av de ansatte i virksomheten er likevel ikke omfattet av grensene.

Støygrensene gjelder ikke for ny bebyggelse av forannevnte type som blir etablert på steder der støybidraget fra bedriften overskrider eller forventes å kunne overskride fastsatte grenser i tillatelsen.

9 Energi

9.1 Energistyringssystem

Kommunen skal ha et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon i anlegget. Energistyringssystemet skal være i samsvar med norsk standard for energiledelse og inngå i kommunens internkontroll, jf pkt. 2.6. Energistyringssystemet skal være etablert før anleggsstart.

9.2 Spesifikt energiforbruk

Kommunen skal årlig regne ut og rapportere spesifikt energiforbruk, jf. pkt. 11.2.

10 Avfall

10.1 Generelle krav

Kommunen plikter, så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper, å unngå at virksomheten fører til at det blir dannet avfall. Særlig skal kommunen avgrense innholdet av skadelige stoff i avfallet mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at alt avfall, også farlig avfall, blir håndtert i samsvar med gjeldende regler for dette fastsatt i eller med hjemmel i forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁷.

Avfall som oppstår ved virksomheten, skal man søke å få gjenbrukt i produksjonen i kommunen eller i produksjonen til andre bedrifter, eller – for brennbart avfall– søke å utnytte det til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnytting må likevel være i samsvar med gjeldende regler fastsatt i eller med hjemmel i forurensningsloven og krav som er fastsatt i denne tillatelsen.

Kommunen skal rapportere typer og mengder levert avfall til Fylkesmannen i forbindelse med den årlige egenrapporteringen med frist 1. mars via Altinn.

10.2 Biorest

Biorest skal håndteres i henhold til gjeldende forskrifter som gjødselvereforskriften⁸ eller biproduktforskriften⁹.

10.3 Håndtering av farlig avfall

Kommunen skal handtere farlig avfall i samsvar med gjeldende regler for farlig avfall, jf. avfallsforskriften § 11¹⁰. Farlig avfall som blir lagret i påvente av levering/henting skal kommunen sikre, slik at lageret ikke fører til avrenning til grunn, overflatevann eller avløpsnett. Lageret skal også sikres mot avdampning av forurensning til luft. Lageret skal også mot uvedkommende.

⁷ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall

⁸ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav

⁹ Forskrift om animalsk biprodukter som ikke er beregnet på konsum

¹⁰ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall

11 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

11.1 Miljørisikoanalyse

Kommunen skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av virksomheten ved biogassanlegget og vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og den skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på eller utenfor området til kommunen. Om produksjonsforholdene blir modifiserte og endret skal man oppdatere miljørisikoanalysen.

Miljørisikovurderingen skal foreligge før anleggsstart.

11.2 Forebyggende tiltak

På grunnlag av miljørisikoanalysen skal kommunen sette i verk risikoreducerende tiltak, med tanke på å redusere sannsynlighet og konsekvenser. Kommunen skal ha et oppdatert oversyn over de forebyggende tiltakene. Tiltaksplanen skal oppdateres regelmessig og være tilgjengelig for tilsyn.

11.3 Etablering av beredskap

Kommunen skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de risikoreducerende tiltakene som er satt i verk, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning om det er nødvendig. Beredskapen skal hele tiden være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten representerer. Minst en gang i året skal man øve på beredskapen mot akutt forurensning.

11.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i samsvar til gjeldende forskrift¹¹. Kommunen skal også, så snart som mulig, varsle Fylkesmannen i slike tilfelle.

12 Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

12.1 Utslippskontroll

Kommunen skal utføre målinger slik at de blir representative for de faktiske utslippene til virksomheten. På bakgrunn av de gjennomførte målingene skal kommunen beregne årlig utslipp.

¹¹ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Kommunen skal ta prøver av utslipp til vann og luft, jf punkt 12.2. Resultatet skal rapporteres til Fylkesmannen.

12.2 Måleprogram

Kommunen skal ha et måleprogram som inngår i den skriftlige internkontrollen.

Måleprogrammet skal utarbeides i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, vedlegg 1. Veilederen er lagt ut på www.miljodirektoratet.no.

Måleprogrammet skal være basert på en grundig kartlegging av utslippene og variasjonene i utslippene når råstoffene endres. Måleprogrammet skal ha et omfang som sikrer at resultatene gjenspeiler de faktiske utslippene.

Måleprogrammet skal være utarbeidet før driftsstart og skal være godkjent av Fylkesmannen.

12.3 Faklet gass

Kommunen skal årlig rapportere på andel faklet gass.

12.4 Rapportering til Fylkesmannen

Kommunen skal rapportere innen 1. mars året etter utslippsåret via www.altinn.no. Rapportering skal gjøres i samsvar med veiledningen fra Miljødirektoratet til egenrapportering fra kommunene, se www.miljodirektoratet.no.

I tillegg til rapporteringen via Altinn, skal kommunen innen 1. mars sende Fylkesmannen en sammenstilling av overvåkingsdata, status for kravene i tillatelsen og vurdering av behov for tiltak. Vurderingen skal minst omfatte følgende punkt;

- utslipp til kommunalt nett
- antall luktklager og antall lukthendelser ved virksomheten det siste året. Det skal redegjøres for årsaken til de enkelte lukthendelsene og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense eller stanse utslippet.
- om oppdatert risikovurdering viser behov for samordning av internkontrollen når det gjelder lukt, og hvem som har ansvar for samordningen.
- mottakskontroll
- avvik og risikovurdering som har følger for ytre miljø

13 Frister

Henvising til vilkår	Kommentarer	Frister
Vilkår 3.4 Alternativ avfallsdisponering	Det skal utarbeides en plan for alternativ disponering av avfall ved planlagt og	Før oppstart av anlegget

	ikke planlagt driftstans, og alt. disponering.	
Vilkår 3.6 Håndtering av bioresten	Plan for håndtering av bioresten etter utråtning og avvanning skal foreligge før anleggsstart.	Før oppstart av anlegget
Vilkår 11.1 Miljørisikoanalyse	Utarbeide en miljørisikoanalyse	Før oppstart av anlegget
Vilkår 12.1 Måleprogram	Utarbeide måleprogram	Før oppstart av anlegget
Vilkår 12.4 Rapportering	Rapportere til Fylkesmannen via Altinn.	1. mars etter utslippsåret

14 Utskifting av utstyr

Dersom det skal skiftes ut utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd få melding om dette.

Når kommunen bytter ut utstyr skal det ligge til grunn at man benytter de beste tilgjengelige teknikkene med sikte på å motvirke forurensning.

15 Eierskifte

Dersom anlegget blir overdratt til ny eier, skal det sendes melding til Fylkesmannen så snart som mulig og senest en måned etter eierskiftet.

16 Nedleggelse

Dersom anlegget blir nedlagt eller virksomheten stanser for en lengre periode, skal kommunen eller brukeren hele tiden gjøre det som trengs for å motvirke fare for forurensninger. Dersom anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggingen eller driftstansen, skal man i rimelig tid på forhånd gi melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekking av fremtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedlegging eller stans skal kommunen sørge for at det blir tatt hånd om råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall på forsvarlig måte, og sørge for at farlig

avfall blir håndtert i samsvar med gjeldende forskrift¹². Tiltakene som treffes skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedlegging eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av hvordan kjemikalierester og ubrukte kjemikalier blir disponerte og navn på mulig(e) kjøper(er).

Ved nedlegging av virksomheten skal kommunen sørge for at driftsstedet blir satt i tilfredsstillende stand igjen med tanke på miljøet.

Dersom kommunen ønsker å starte virksomheten på nytt, skal den gi melding til Fylkesmannen i god tid før de har planlagt å starte.

17 Tilsyn

Kommunen plikter å la representanter for forurensningsmyndighetene, eller de som har fått fullmakt fra denne myndigheten, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf punkt 2.1.

Utslipp av disse komponentene er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

	Vanlige forkortelser
Bromerte flammehemmere:	
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD

¹² Kapittel 11 i Avfallsforskriften om farlig avfall

	Vanlige forkortelser
Tetrabrombisfenol A (2,2` ,6,6` -tetrabromo-4,4` isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorholdige organiske forbindelser	
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Tensidene:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Trichloro-2'-hydroxydiphenyl ether)	
Nitromuskforbindelser:	
Muskxylen	
Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6tri-tert-butylfenol	
Polyfluorente organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	(PFOA)
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Dekametylsyklopentasiloksan	D5